

HELLEBÅRD, se *Hellebard*.

HELLEKNOPPAR, m. 2. pl. Se *Hälleknoppar*.

HELLENIST, hälleni'sst, m. 3. Lärd kännare af grekiska forntiden, isynnerhet af grekiska språket och litteraturen.

HELLER, häll'r, adv. 1) Hade fordom och ursprungligen samma betydelse som *Heltre*, hvilket är deraf blott en sednare utbildning. *H. dö, än skamligt lefva.* — Jfr. *Heltre*. — 2) Brukas numera mest i förening med de negativa partiklarna *icke, ej*, och betyder då: icke mer, lika litet, t. ex.: *Han vill det ej, och jag icke h. eller icke jag h., äfv. någon gång jag h. icke. Det är ej h. en dygd. Det är icke h. sant.* — 3) (pop. o. fam.) Tillfogas en mening, i en ton af förebråelse, missnöje, klagan, olust, alltid i negativa sats. *Det är icke så roligt h. att få stryk* ell. *icke så roligt att få stryk h. Det är ingenting all skratat åt h.* — *Hvad h. brukas stundom i vissa landsorter som konjunktion, i samma mening som Antingen eller Helst, t. ex.: Hvad h. jag skall lefva eller dö. Hvad h. än må hända, hvad helst &c.* [Häller.]

Anm. 1) st. f. *Heller*, under bem. 2) skriva somlige *Eller*, t. ex.: *Han vill det ej, icke eller jag*, hvilken nyhet strider helt och hållet emot allt äldre bruk och ordets etymologi. *Heller* (ford. *Heldur*, *Heldr*) och *Eller* (ford. *Eller*, *Alla*) äro två helt särskilda ord. Jfr. *Anm. under Heltre*.

HELLRE, häll're, adv. kompar. för *Gerna*. Villigare, med mera nöje. *H. dricka vatten än vin. H. dö än lefva som en slaf. Jag ser ingenting h., än att . . . Han hade h. bort dö än underkastat sig det*, det hade varit bättre för honom att dö &c. *Ju förr dess h., se För.* Så mycket h. som . . ., så mycket mer som . . . — *Syn.* Bättre, För, Snarare. [Hällre.]

Anm. *Heltre* är en sednare bildningsform af *Heller* (i bem. 1), hvilket fordom hette *Heldur* eller *Heldr*, hvarför det icke är oriktigt att skriva *Hältre*, ehuru detta för väljudets skull numera är till det mesta aflagd, liksom man fordom i st. f. *Heldr* antog *Heller*. *Ihre* förmodar, att ordet ursprungligen är komparativ af ett gammalt adjektiv *Hall*, god, hvars beslägtade substantiv *Halld*, nytta, gagn, förekommer i *Hervara* och *Götreks Sagor*.

HELMETALL, hjälmetåll, m. 3. Så kallades fordom de metaller, som kunna sträckas genom hamring eller äro sträckbara.

HELMINTOLOGI, hällminntälåji', f. 3. Läran om maskkräken.

HELNA, v. n. 1. (föga brukl.) Se *Helas*. — *Helnande*, n. 4.

HELOFFER, n. 3. Ett slags offer hos Judarna, då offret helt och hållet förträdades af elden.

HELPENSION, hjälpanngschön, m. 3. Enskilt läroanstalt, der lärjungen bor och äter på stället. *Vara inackorderad i h. hos någon.*

HELPENSIONÄR, hjälpanngschönär, m. 3. Lärjunge, som är i helpension.

HELPLÄSTER, n. 3. Se *Läkplåster*.

HELSA, f. sing. (af *Hel*, adj.) Det tillstånd hos en levande kropp, då alla dess inre och yttre delar (organer) ordentligt och med lätthet fullgöra sina förrättningar. *Hafva, vara vid h., god h. Stark, blomstrande, svag, ostadig, vacklande h. Förlora h-n. Förstöra sin h. Komma till h., blifva åter frisk. Huru står det till med h-n?*

HELSA, v. a. o. n. 1. 1) (aktivt och neutralt) Genom ord eller tecken betyga någon kommande,

mötande, någon, som man besöker eller af hvilken man besökes, sin aktning, vördnad, vänskap, och välönska honom. *H. någon med tillrop af: god dag! H. god dag! god morgon!* helsa någon med tillrop af: god dag! god morgon! *H. någon medelt hattens aflagande. De h. icke på hvarandra, när de mötas. H. någon med skott och glädjeudar.* — *Syn.* (militäriskt) *Salutera*. — 2) (aktivt och neutralt) Antingen muntligen eller skriftligen framföra till någon en annans välönskningar, eller underrätta om något, som han önskar, o. s. v. *H. honom mycket ifrån mig. H. tusenfallt till N. Min bror ber h. H. mycket ifrån oss alla. Jag skall h. från landet. H. honom och bed, att han . . . H. honom och säg, att vi vänte honom snart hem. Han låter h. och säga, att . . . H. honom mycket tillbaka.* — 3) (neutralt) *H. på*, göra umgängesbesök hos någon. *H. på en god vän. H. på hvarandra. Vi komma i morgon och h. på.* — *Syn.* Göra besök, visit, Besöka.

HELSDIDEN, hälsid'n, n. sing. Sidenväfnad, som är hel och hällen af silke.

HELSKINNAD, hälschi'nadd, a. 2. (Egentl.: med helt skinn, utan sår och skrämor) Oskadd. *Slippa, komma h. ifrån något.*

HELSKUREN, hälsküränn, a. 2. neutr. — *et*. Skuren, tillkipt i helt stycke, ej i flera särskilda. *H. kappa.*

HELSLÄGT, hälslä'ckt, f. sting. Slägt genom blodsbandet (ej genom giftermål eller svägerskap).

HELSSNING, hällsning, f. 2. 1) Handlingen, då man helsar (bem. 1) på någon. *Göra sin h. för sällskapet. Besvara h-en af en person.* — 2) Välönskan, aktningbetygelse, önskan eller underrättelse, som framföres ifrån en person till en annan. *Annåll, framförr min h. till N. Tusen h-ar till N.! Jag har framfört er h. till honom. Jag har h. ifrån N., att han vill ha igen sin bok.*

HELSOBAD, hällsobåd, n. 3. Bad, som toges för helsans skull.

HELSOBRUNN, m. 2. 1) Helsokälla, vanligtvis inhägnad och öfverbyggd, hvars vatten begagnas af sjuka. — 2) Ställe, der en sådan brunn finnes, och der sjuke sommartiden vistas, för att begagna dess vatten.

HELSEGUDINNA, f. 1. Säges någon gång i stället för *Helsans gudinna*.

HELSEKAFFE, n. sing. 1) Dryck, som begagnas i st. f. kaffedrycken, och är tillredd af ämnen, som äro för helsan oskadliga eller nyttiga, t. ex. Kornkaffe. — 2) Sjelfva ämnet, hvaraf en sådan dryck beredes.

HELSEKÄLLA, f. 1. 1) Källa med mineralvatten, som utöfvar ett på människans helsa välgörande inflytande. — 2) Se *Helsobrunn* (begge bem.).

HELSESAM, a. 2. 1) För helsan nyttig. *H. fäda, motion.* — *Syn.* Sund. — 2) (fig.) Nyttig. *H-ma lärdomar, förmaningar, råd.* — *Syn.* Se *Nyttig*.

HELSESAMHET, f. 3. Egenskapen, att vara helsosam (både i egentl. o. fig. mening).

HELSESAMT, adv. På ett helsosamt sätt. Brukas både egentl. o. fig. *Ett oskyldigt nöje verkar h. både på kropp, själ och sinne.*

HELSEOT, hällsöt, m. sing. (af *Hel*, död) Döds-sjukdom. *Det blir hans h.,* lägger honom i grafven.

HELSEOTE, hällsoté, n. 3. 1) Dryck, som begagnas i st. f. tedrycken, tillredd af ämnen,